

stichting

Bureau voor de
Dienstverlening
aan NGO'S

BURGERPARTICIPATIEPLAN SIPALWINI

**Het Bureau voor de Dienstverlening aan NGO's
in opdracht van de PIU van het Decentralisatieprogramma II**

Augustus 2010

BURGERPARTICIPATIEPLAN SIPALIWINI

**Samengesteld door het Bureau voor de Dienstverlening aan NGO's
(Bureau NGO's) – Henck Arronstraat 126 boven**

**In opdracht van de PIU van het Decentralisatieprogramma II
Augustus 2010**

VOORWOORD

Het Burger Participatie Plan (BPP) voor Sipaliwini is opgesteld om de participatie van de lokale burgers te bevorderen bij de ontwikkeling van hun district. In deze gaat het om hun advies en assistentie te verkrijgen bij de formulering en uitvoering van ontwikkelingsbeleid en -programma's. Dit BPP is deels direct uitvoeringsgereed omdat bepaalde aspecten hierin het karakter hebben van een handleiding. Het geeft aan:

- Het plan: welke activiteiten het Districtsbestuur samen met de Regionale Organen – de Districtsraad (DR) en Ressortraden (RR's) – zal uitvoeren om de burgers succesvol te betrekken bij de planning en uitvoering;
- De werkwijze: hoe de activiteiten zodanig kunnen worden uitgevoerd om succesvol te zijn. Met andere woorden hoe een dwarsdoorsnee van de burgers te laten deelnemen.
- Toekomstvisie voor fondsvorming: voorstellen om het Districtsfonds te versterken.

De inhoud van het BPP is opgebouwd uit informatie verzameld via consultaties van de direct betrokken partners. Daartoe behoorden de bestuursambtenaren, de leden van de Districtsraad en Ressortraden en sleutelpersonen van gemeenschapsorganisaties en dorpsbesturen. Enkele factoren hebben de planningsfase ongunstig beïnvloed, vooral de nationale verkiezingen in mei, de turbulentie rond de geldigheid van ingediende kandidatenlijsten en de vorming van een regeercoalitie. De politieke achterban in het binnenland was daarin nauw betrokken. Ideaal voor de formulering van het plan zou zijn geweest een gezamenlijke bijeenkomst van de leden van de Burgerparticipatiecommissies en RR. *Echter was het technisch en financieel onhaalbaar om ressortplannen te formuleren voor 7 uiteengelegen ressorten.*

Een groot deel van de sleutelpersonen is geconsulteerd ten tijde van de uitgevoerde trainingen in de 7 bestuursressorten van Sipaliwini. Deze gelegenheid werd benut om vóór en na de workshops te discussieren over de inhoud van het plan. Overeenkomstig de visie en adviezen van de leidinggevendenden van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en het Districtcommissariaat Sipaliwini is de uitvoering erop gericht geweest om lokaal kader te kweken in het district om ‘de kar te helpen trekken’.

Kadertrainingen hebben ervoor gezorgd dat sleutelpersonen de nodige kennis en vaardigheden bezitten om het lokale bestuur te ondersteunen ter bevordering van een goede burgerparticipatie. Tijdens de trainingen hebben de deelnemers in werkgroepen gediscussieerd en voorstellen gedaan over activiteiten en strategieën die de participatie levend en levendig kunnen maken in hun bestuursressorten. In totaal hebben 61 burgers (39M/22V) deelgenomen aan de trainingen. Deze pioniers hebben zich in 9 Burgerparticipatiecomitee’s georganiseerd. Hun bijdrage aan de inhoud van dit BPP is heel groot geweest en voorspelt hopelijk een goede ondersteuning en draagvlak.

De Stichting Bureau voor de dienstverlening aan NGO’s (Stg. BFN) heeft tussen 2008 en 2010 voorlichtings- en trainingsactiviteiten uitgevoerd tijdens het decentralisatieprogramma I en II in Sipaliwini. Hierbij zijn verschillende werkdocumenten geproduceerd, zoals trainingshandleidingen, voorlichtingsmateriaal (DVD’s en CD’s), verslagen en dit Burgerparticipatieplan. Er is ons inziens een fundament gelegd voor een succesvolle start.

Sheila Ketwaru-Nurmohamed
Directeur Stg. BFN

Olvina Awanima
Projectleider en trainer

INHOUDSOPGAVE

<u>1. Inleiding</u>	<u>7</u>
<u>2. Het district Sipaliwini</u>	<u>10</u>
<u>3. Visie en missie burgerparticipatie</u>	<u>13</u>
<u>3.1 Visie</u>	<u>13</u>
<u>3.2 Missie</u>	<u>14</u>
<u>3.3. Doelstellingen</u>	<u>14</u>
<u>4. Burger Participatie Comitee's</u>	<u>16</u>
<u>4.1 Succesfactoren voor effectieve burgerparticipatie</u>	<u>16</u>
<u>4.2 Organogram BPC's Sipaliwini</u>	<u>20</u>
<u>4.3 Inhoudelijke samenstelling BPC's</u>	<u>22</u>
<u>"Wi weri fu tana baka, na a bevoegdheid u mus kisi da wi o sori lanti sa wi mang" (één der leden Bov. Sar.)</u>	<u>25</u>
<u>4.4 Participatiemodel en -structuur</u>	<u>26</u>
<u>4.5 Missie, doel en taakstelling van de BPC's</u>	<u>27</u>
<u>5. Participatiestrategie en -werkwijze</u>	<u>31</u>
<u>5.2 Activiteitenplan en werkwijze</u>	<u>32</u>
<u>5.3 Uitdagingen en Risicomijding</u>	<u>35</u>
<u>5.4 Risicomijdende strategieën</u>	<u>37</u>
<u>6. Organisatie van de hoorzittingen</u>	<u>39</u>
<u>7. Toekomstvisie voor versterking van het Districtsfonds</u>	<u>44</u>

<u>7.1 de structurele en stabiele aanvulling van middelen.....</u>	<u>44</u>
<u>7.2 Korte termijn strategie: een gezond ondernemingsklimaat scheppen.....</u>	<u>47</u>
<u>7.3 Lange termijn strategie: de bevordering van werkgelegenheid.....</u>	<u>48</u>

1. Inleiding

Al veel jaren proberen regeringen van verschillende landen hun bestuur te vernieuwen en te verbeteren. Zo ook de regering van Suriname met de start van het programma voor “Decentralisatie van lokaal bestuur en bevolkingsparticipatie” in 2003.

Decentralisatie wil zeggen dat de overheid geen macht meer heeft om *alleen* of van *bovenaf* te bepalen hoe de staatsmiddelen zullen worden besteed. Burgers verwerven het recht van participatie en inspraak om van *onderaf* mee te bepalen hoe de inkomsten van hun district zullen worden besteed. Er is dus sprake van machtsverschuiving. Tegenwoordig erkent men internationaal dat ontwikkeling pas goed gaat wanneer de overheid en burgers elkaar begrijpen, samen geld opbrengen en samen beslissen of samen werken om dit te investeren.

Ontwikkeling moet mensgericht zijn en burgers moeten veel meer inbreng hebben in het bestuur van hun land en leefgemeenschap. Uit ervaring in de wereld blijkt dat enkele belangrijke manieren bestaan om daarin verbetering te brengen, zoals:

1. door het scheppen van een transparant bestuur wat betekent dat de overheid aan burgers alle gelegenheid geeft om te zien, volgen en controleren hoe de

overheid omgaat met middelen die voor de ontwikkeling van de bevolking zijn bestemd;

2. door de bevordering van de participatie van burgers om mee te denken, mee te beslissen en samen te werken met het overheidsbestuur, de DR en de RR bij de planning en uitvoering van ontwikkelingsactiviteiten voor hun gebied. Er bestaat geen macht van de overheid meer om alleen te beslissen. Burgers mogen meebeslissen hoe de beschikbare ontwikkelingsgelden voor hun district moeten worden besteed;

3. door een gelijke behandeling van alle burgers en ervoor te zorgen dat iedereen dezelfde toegang heeft tot informatie, dienstverlening en ontwikkelingskansen (vrouw en man, arm en rijk, jong en oud);

4. door het invoeren van anticorruptie wetten en maatregelen om corruptie te voorkomen en te bestraffen, maar ook om burgers in de gelegenheid te stellen om vrijelijk te rapporteren als zij corruptie opmerken;

5. door de ontwikkeling van beleid en wetten voor een optimale milieubescherming om te voorkomen dat ontwikkeling vernietiging veroorzaakt van het leefmilieu, waarvan toekomstige generaties schade kunnen ondervinden.

BURGERS ZIJN KLANTEN VAN DE OVERHEID EN HEBBEN RECHT OP DE BESTE DIENSTVERLENING.

DIT BETEKENT RECHT OP:

- INSpraak
- BEVREDIGENDE HULP EN DIENSTVERLENING
- EEN VRIENDELIJKE EN CORRECTE BEHANDELING

Burgers hebben behalve rechten ook plichten, zoals de plicht te werken en belastingen af te dragen. De overheid moet in ruil hiervoor zorgen dat de inkomsten worden geïnvesteerd in ontwikkeling en dienstverlening voor de bewoners. Dit Burgerparticipatieplan geeft aan hoe de overheid en burgers samen uitvoering hieraan kunnen geven.

2. Het district Sipaliwini

Sipaliwini is het zuidelijke en grootste district qua oppervlakte van Suriname. Het beslaat 130.567 km² wat gelijk is aan bijna 80% van Suriname's totaal grondgebied. In het Oosten grenst Sipaliwini aan Frans Guyana, in het Westen aan Guyana en ten Zuiden aan Brazilië. De inwoners reizen en migreren dan ook vaak buiten de grenzen van Suriname. Een aanzienlijk deel woont permanent of tijdelijk in Paramaribo en in Frans Guyana.

Het district heeft een klein inwonerstal, maar de meest verspreid wonende bevolking van Suriname. Het aantal inwoners is circa 34.136 (7^e Volkstelling in 2004) en bestaat hoofdzakelijk uit 2 in stamverband wonende etnische groepen, te weten de inheemsen en de Marrons. De Marrons vormen verreweg de meerderheid ten opzichte van de inheemsen. Landelijk is de verhouding 1 : 4 (18037 inheemsen en 72553 Marrons). De inheemsen en de Marrons bestaan uit verschillende stammen. Zij wonen in familieverband verdeeld over honderden dorpen en *kampu's* (kleine familiekeren woonachtig nabij hun kostgronden). De meeste mensen wonen aan de Boven Suriname- en de Tapanahonyrivier. Om effectieve structuren en strategieën te scheppen voor bevolkingsparticipatie in Sipaliwini moet men rekening houden met de eigenschappen en leefomstandigheden van de lokale bevolking.

Het overgrote deel van Sipaliwini bestaat uit ongerepte tropische regenwoud dat waardevolle grondstoffen bewaart (bauxiet, goud en andere). Deze rijkdom heeft Suriname de 17^e plaats bezorgd op de lijst van de rijkste landen in de wereld! In schril contrast met deze potentiële rijkdom is de armoede van de lokale bewoners. Zij zijn overwegend zelfvoorzienend, laaggeschoold, hebben een zeer laag inkomen, gebrek aan werkgelegenheid en beperkte toegang tot veilig drinkwater en sanitatie. De medische zorg is primair, terwijl de communicatiemogelijkheden en infrastructuur beperkt zijn. Het chronische gebrek aan werkgelegenheid veroorzaakt historisch gezien een hoge migratie, vooral arbeidsmigratie van mannen. Dit heeft een onevenwicht veroorzaakt tussen het aantal mannen en vrouwen, vooral bij de Marrons. De sociale en economische gevolgen hiervan zijn vooral merkbaar bij de vrouwen, die het grootste aantal vormen in de dorpen en minder economisch weerbaar zijn dan de mannen. Dit komt doordat zij minder mobiel zijn om werk te zoeken en meer gebonden aan het dorp wegens hun verantwoordelijkheid voor de voedselvoorziening en de zorg van hun relatief kinderrijke gezin en daarnaast behoeftige familieleden.

Het binnenland heeft een belangrijke vorm van zelfbestuur via de talrijke dorpsbesturen die vallen onder het gezag van het stamhoofd (*Granman*) van een betreffende stam. Het dorpsbestuur bestaat uit Hoofdkapiteins, Kapiteins en Basja's. De inheemse dorpsbesturen in Sipaliwini hebben meestal een eigen *Granman*. Er vinden regelmatig *krutu's* (dorpsvergaderingen) plaats om

allerhande zaken te bespreken en besluiten op democratische wijze te nemen. Echter, minstens twee aspecten daarbij zijn minder gunstig te weten de geringere participatie van vrouwen en het grote overwicht van bepaalde families.

Zowel het zelfbestuur en de dorpsvergadering (*krutu*) kunnen worden beschouwd als de traditionele vormen en de voorlopers van decentralisatie en burgerparticipatie in Sipaliwini.

3. Visie en missie burgerparticipatie

De aangegeven visies, wensen en doelen door de geconsulteerden en getrainden kunnen worden herleid tot een visie, missie en doelstelling voor de burgerparticipatie in Sipaliwini. Onderstaand zijn deze 3 componenten verder uitgewerkt.

3.1 Visie

Om optimaal te kunnen participeren en invloed te hebben op de besluitvormingsprocessen in het bestuur van hun ressort en district moeten de burgers van Sipaliwini in staat zijn makkelijk aan eenvoudig gepresenteerde informatie te komen. *Bestaande informatie- en besluitvormingssystemen, zoals de krutu, regionale netwerkbijeenkomsten en activiteiten van NGO's, zullen worden benut om de burgerparticipatie te bevorderen.* Deze bestaande systemen zullen op ressortniveau met nieuwe worden versterkt, waaronder de Burgerparticipatiecomitee's en Bevolkings Informatie Centra.

Een goede spreiding van deze systemen is belangrijk voor het bereik van alle burgers waardoor een verdeling in (9) kleine en makkelijker te besturen ressorten

zal worden toegepast. De regionale organen (DR en RR) en Burgerparticipatiecommissies vertegenwoordigen de burgers en zullen met voldoende middelen en bevoegdheden worden toegerust om zo effectief en efficiënt mogelijk te overleggen met de bewoners.

3.2 Missie

Sipaliwini is een potentieel rijk district dat in staat is voldoende eigen middelen te genereren en in algemeen belang aan te wenden ten bate van de ontwikkeling van alle burgers in het district dankzij een democratisch zelfbestuur bestaande uit vertegenwoordigers van de dorpsbesturen, de overheid, DR, RR en lokale burgerij.

3.3. Doelstellingen

- i. een grotere inbreng van de burgers realiseren in de besluitvorming en uitvoering van ontwikkelingsactiviteiten voor Sipaliwini gebaseerd op besluiten genomen in onderling overleg tussen de burgers en de overheid;
- ii. een democratisch en duurzaam beheer en exploitatie bewerkstelligen van de natuurlijke rijkdommen van Sipaliwini met brede zeggenschap van de burgers om te garanderen dat zij en toekomstige generaties beter profijt

zullen hebben van de investeringen in hun district en van de opbrengsten die moeten bijdragen tot de financiering van hun ontwikkeling;

- iii. de bestuurlijke en financiële afhankelijkheid doorbreken van het binnenland ten opzichte van de stad door lokaal meer kansen te scheppen voor de maatschappelijke en economische ontplooiing en vooruitgang van de bewoners die daardoor een betere bijdrage zullen kunnen leveren aan de duurzame ontwikkeling van hun district.

4. Burger Participatie Comitee's

Sipaliwini is het meest uitgestrekte district van Suriname met het grote probleem dat een weginfrastructuur nagenoeg ontbreekt. In een vroeg stadium is daarom vastgesteld dat het onrealistisch en ineffectief is om één platform op te zetten voor het hele district. De subressorten zullen een eigen burgerparticipatiecomitee moeten hebben. De tientallen dorpen liggen namelijk langs de hoofdrijen en op doorgaans grote tot zeer grote afstanden van elkaar. Onderling contact is vrijwel uitsluitend via water- en luchttransport mogelijk en de kosten zijn daardoor hoog.

De samenstelling en training van de burgerparticipatiecomitee's werd afgerond tijdens DLGP II in de periode januari tot en met april 2010. In deze periode werden 9 comitee's gevormd door de bewoners die nog formeel moeten worden ingesteld door de Districtsraad voor Sipaliwini. Hierna kunnen de rol en participatie van de burgers in het lokale bestuur verder worden georganiseerd en uitgevoerd.

4.1 Succesfactoren voor effectieve burgerparticipatie

Een effectieve burgerparticipatie kan volgens de bewoners van Sipaliwini worden bereikt door rekening te houden met een aantal belangrijke succesfactoren voor duurzame ontwikkeling, zoals:

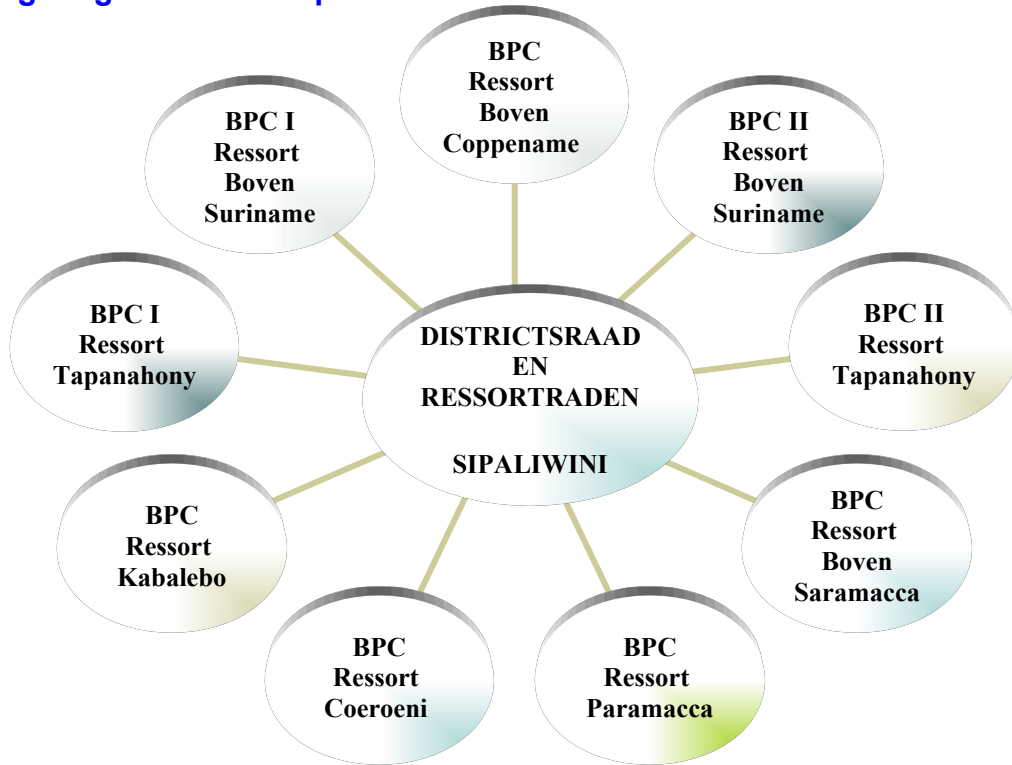
- i) ontwikkelingsplanning van onderaf: het decentralisatiebeleid moet als belangrijkste resultaat hebben dat de bewoners van Sipaliwini grotere controle krijgen over de manier waarop zij zich willen ontwikkelen: er moet naar hun worden geluisterd en alle geledingen van hun dorps- of stamgemeenschap moeten hierbij betrokken zijn.
- ii) eigenaarschap bij de lokale burgers: De ontwikkelingskoers van Sipaliwini moeten de mensen die er wonen kunnen meebepalen. Er bestaan tal van documenten en plannen waarvan men geen weet heeft. Aan sommige heeft men bijgedragen, maar het eindproduct of de uitvoering is nooit gezien.
- iii) duidelijkheid over de concrete rol, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het traditioneel gezag: over de plaats van het traditioneel gezag in het decentralisatieproces zijn alle ressorten van mening dat in een vroeg stadium hierin duidelijkheid moet komen om

zaken in een later stadium niet te stagneren. Het dorpsgezag moet ook zijn mening over zaken kenbaar kunnen maken. Hoewel de geconsulteerden een eigen mening hebben over de rol van het traditioneel gezag zullen zij de uitkomst afwachten van de studie die wordt uitgevoerd.

- iv) bevordering van de participatie van vrouwen op het besluitvormingsniveau moet sterker plaatsvinden. Vrouwen moeten ruimere kansen krijgen om aan te geven welke activiteiten nodig zijn om hun vooruitgang te bevorderen. Gendertraining voor de participatiestructuren, vrouwen zowel mannen, is daarom nodig. Echter, wel vanuit de eigen culturele bril bekeken – en niet vanuit de stedelijke en/of westerse.
- v) krutu's (bijeenkomsten) op dorpsniveau of in een centraal gelegen dorp temidden van een cluster van dorpen worden sterk aanbevolen om participatie te stimuleren.
- vi) instelling van 9 Burger Participatie Comitee's (BPC's): Tijdens de consultaties en trainingen heeft men voorgesteld om 9 Burgerparticipatiecomité's (BPC's) op te richten voor Sipaliwini. Dit conform de verdeling van de 7 bestuursressorten. Elk krijgt dan een eigen BPC en de grote ressorten Boven Suriname en Tapanahony elk twee BPC's.
Dit voorstel is gedaan als efficiëntiemaatregel gelet op de omvang,

spreiding en eigenaardigheid (uniciteit qua stam, moedertaal, cultuur, sociale en economische potenties) van de ressorten en dorpsgemeenschappen in dit district. Als reden werd de inefficiëntie van de Districtsraad aangehaald. Gelet de hoge transportkosten en de tijd die gepaard gaat met het afleggen van grote afstanden tussen de verspreide dorpen is gekozen voor het meest kosteneffectief model dat tevens de participatie van de lokale burgers optimaal stimuleert.

4.2 Organogram BPC's Sipaliwini

4.3 Inhoudelijke samenstelling BPC's

De BPC's kunnen bestaan uit minimaal 5 en maximaal 11 leden, afhankelijk van het aantal aanwezige dorpen in het ressort. De leden worden op democratische wijze voorgedragen door de dorpsgemeenschappen. De geslachtsverhouding is zoveel mogelijk 60/40%. Overeenkomstig de gevolgde werkwijze bij de instelling en training van de BPC's dient de indeling van de bestuursressorten als volgt te worden geformaliseerd:

1. BESTUURSRESSORT BOVEN SURINAME

Dit ressort telt ongeveer 47 dorpen en kan worden opgedeeld in twee subressorten. Op die basis zijn 2 BPC's samengesteld.

- BPC Boven Suriname Subregio I (26 dorpen): Pokigron tot en met Tumaipa
- BPC Boven Suriname Subregio II (21 dorpen): Semoisi tot en met Stonhuku (Gran Rio).

2. BESTUURSRESSORT TAPANAHONY

Ressort Tapanahony bestaat uit 26 dorpen gelegen aan de Tapanahonyrivier en 2 dorpen met een honderdtal kampen aan de Boven Marowijne en Lawa. Wegens de taalbarriere en om logistieke redenen kunnen de inheemsen woonachtig in dit ressort (Apetina) worden meegenomen in het ressort Coeroeni.

- BPC Beneden Tapanahony Subregio I (16 dorpen en de kampen): Ampomatapu, Lawa en Beneden Tapanahony tot en met Tjon Tjon
- BPC Boven Tapanahony Subregio II (12 dorpen): Poeketie tot en met Granbori

3. BESTUURSRESSORT PAMACCA

Pamacca telt 11 Marron dorpen waarvoor er 1 BPC is samengesteld.

4. BESTUURSRESSORT BOVEN COPPENAME

Boven Coppename bestaat uit 2 Inheemse en 2 Marron dorpen.

5. BESTUURSRESSORT KABALEBO

Dit westelijk gelegen ressort heeft 3 inheemse dorpen.

6. BESTUURSRESSORT COEROENI

Het uiterst zuidelijk gelegen ressort Coeroeni bestaat uit 10 inheemse dorpen van verschillende stammen.

7. BESTUURSRESSORT BOVEN SARAMACCA

Dit ressort telt 21 Marron dorpen.

“Wi weri fu tana baka, na a bevoegdheid u mus kisi da wi o sori lanti sa wi mang” (één der leden Bov. Sar.)

4.4 Participatiemodel en -structuur

Om zo optimaal mogelijk deel te kunnen nemen in het bestuurlijke proces hebben de burgers verschillende participatiemodellen voorgesteld. Het volgende kan als het consensusmodel (met de meeste voorstanders) worden beschouwd:

De Burgerparticipatiecomitee's (BPC's) worden opgericht door in elk (sub-) bestuursressort een voorlichtingsbijeenkomst te organiseren. Hier worden er vertegenwoordigers voorgedragen om het comitee te vormen bestaande uit een oneven aantal van minimaal 5 en maximaal 11 personen. De BPC's zullen zoveel mogelijk bestaan uit sleutelpersonen die bewezen hebben goed te kunnen mobiliseren en organiseren en daarnaast nauw te kunnen samenwerken met burgers en het traditioneel gezag. Behalve de burgervertegenwoordigers zullen er ook vertegenwoordigers van de 3 belangrijk geachte structuren worden afgevaardigd. Deze zijn:

- Actieve lokale maatschappelijke en ontwikkelingsorganisaties (NGO's, CBO's, organisaties van ondernemers, religieuze gemeenten, enz.)
- Het traditioneel gezag
- Locale mediabedrijven (TV en radiostations)

Kernactiviteiten zoals voorlichting en consultaties zullen veel meer personen, bijvoorbeeld vrouwen en ouderen, in staat stellen deel te nemen indien via een clusterstructuur van dorpen wordt gewerkt in de grote regio's. Voorbeeld: Hoewel er 2 BPC's zijn opgezet in Boven Suriname kan het aantal dorpen in 4 kleinere clusters of regio's worden ingedeeld, zoals Pokigron, Ladoani, Djumu en Langu, waar de kernactiviteiten worden georganiseerd.

4.5 Missie, doel en taakstelling van de BPC's

De missie van de BPC's is om een onlosmakelijk deel te zijn van de lokale bestuurlijke processen en structuren om draagvlak te scheppen voor het uitvoeringsprogramma van het districtsbestuur.

Het doel van de BPC's is de hoogst mogelijke participatiegraad van de lokale burgers uit alle sociale en economische geledingen in het bestuurlijke proces te bevorderen door de organisatiegraad van burgers en maatschappelijke organisaties in het district te vergroten.

De hoofdrol van de BPC's

Burgers organiseren zich sinds mensenheugenis **vrijwillig** in verschillende soorten maatschappelijke organisaties om hun eigen belangen of die van bepaalde groepen te behartigen. Zij zijn doorgaans goed op de hoogte van de behoeften en

wensen van verschillende groepen burgers en hebben geëigende manieren om snel aan informatie te komen en bewoners te activeren voor deelname aan activiteiten. *De overheid maakt reeds lang gebruik van de adviezen van maatschappelijke organisaties bij informatieverzameling, consultaties en programma-uitvoering.* De kracht van zelforganisatie en zelfwerkzaamheid van burgers kan nóg optimaler en gestructureerder worden benut via de BPC's om het participatieproces te faciliteren door:

- in tweerichtingsverkeer de informatie-uitwisseling te bevorderen met het districtsbestuur (DR, RR en bestuursambtenaren);
- de behoeften en wensen van de lokale burgers te helpen vertalen in adviezen en voorstellen voor de uitvoeringsprogramma's voor het district.
- het districtsbestuur adviseren bij de planning en uitvoering van de lokale bestuurlijke en begrotingsprocessen voor het district om te bevorderen dat deze goed aansluiten bij de geïnventariseerde opvattingen, behoeften en wensen van de burgers;

In concretere zin bestaan de rol en functies van de CPC uit zaken die zij normaal al uit zichzelf zouden doen:

1. **Informatie managen.** Actief netwerken en contact onderhouden met organisaties en groepen om enerzijds te luisteren naar de burgers en anderzijds informatie door te geven. De BPC's moeten geschikte gelegenheden (crutu's/bijeenkomsten) uitzoeken om de burgers te motiveren om optimaal gebruik te

maken van hun participatierecht en hoe zij zulks kunnen doen. Zij kunnen bijvoorbeeld kort het woord vragen of informeel men de aanwezigen praten;

2. **Zelforganisatie stimuleren.** Sommige groepen zijn nog niet of onvoldoende georganiseerd. Zij hebben geen vertegenwoordigers. De BPC kan deze groepen aansporen om zich effectiever te organiseren, bijvoorbeeld mensen met een handicap of seniorenburgers, zodat ook zij een stem en vertegenwoordiging hebben. NGO's kunnen hierbij helpen.
3. **Zelfregulering bevorderen.** De veelheid aan dorpen, organisaties en specifieke belangengroepen vereist dat men zich beter bundelt. De BPC kan initiatieven nemen of stimuleren om de verschillende organisaties te helpen bundelen. Over de wijze waarop, moet onderling nog verder gediscussieerd worden. Het kan via regionale (alle organisaties samen) netwerken of thematische (soort bij soort) gebeuren.
- 4.
5. **Adviseren en assisteren van het districtsbestuur.** Dit betreft aangelegenheden van verschillende aard, bijvoorbeeld adviseren over budgetverdeling, effectieve communicatie- en voorlichtingsmethoden en de inhoud van voorlichtingsmateriaal;
6. **Mobilisatie.** De BPC leden zullen in eigen belang als burger helpen om bijeenkomsten met het districtsbestuur goed voor te bereiden en ervoor zorgen dat zoveel mogelijk medeburgers aanwezig zijn.;

Er kunnen bestaande faciliteiten van organisaties worden gebruikt om de burgers te stimuleren hun stem te laten horen.

5. Participatiestrategie en -werkwijze

5.1 Selectie van vertegenwoordigers in BPC

De deelnemers van de verschillende regio's in het binnenland hebben expliciete aandacht gevraagd voor democratische en transparante selectiecriteria en – processen bij de instelling van de BPC's. De capaciteiten waaraan de voorgedragen kandidaten moeten voldoen om effectief te kunnen participeren in de comitee's en het overkoepelende platform voor burgerparticipatie dienen goed beschreven te zijn. Samengevat komen de voorstellen erop neer dat de kandidaat de volgende belangrijkste kwaliteiten moet bezitten:

1. Goede mondelinge & schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden in de moedertaal en in de Nederlandse taal
2. Sleutelfiguur zijn binnen de gemeenschap
3. Minimaal 6^e klas Basisschool-opgeleid
4. Niet-partijpolitiek gebonden
5. Van onbesproken gedrag zijn
6. Gemotiveerd zijn
7. In teamverband kunnen werken
8. Hoofdwettelijk verblijf in het ressort
9. Brede maatschappelijke visie kunnen demonstreren

10. Gendergelijkheid respecteren en uitdragen

Verder moet de kandidaat bereid zijn vrijwillig, dus zonder dwang en vergoeding zitting te nemen in de commissie. De kandidaat moet verder het algemeen belang boven persoonlijke of andere belangen kunnen stellen en bereid zijn om trainingen te ondergaan en de opgedane kennis in te zetten voor hun ressort/district.

5.2 Activiteitenplan en werkwijze

De bijdrage van de bewoners zal worden gestimuleerd middels creatieve en populaire technieken om actuele vraagstukken bespreekbaar te maken omdat men meer auditief en visueel is ingesteld. Middels korte sketches en filmpjes kan een probleem of succesverhaal worden getoond. Aan de hand hiervan kan worden gediscussieerd. Onderstaand volgt een opsomming van de activiteiten die via de gehouden werkgroepen zijn geïnventariseerd.

Activiteiten	Doelen	Verwachte resultaten	Producten	Verantwoordelijke en geschatte kosten
1. inventarisatie van recente (5 jaar) en actuele baseline- en sectorstudies en regionale- en sectorplannen voor het binnenland opgesteld door de overheid en niet-overheid organisaties (NGO's, UN, IADB, EU, etc)	1.1 een gedocumenteerd overzicht scheppen van uitgevoerde analyses en planningdocument en 1.2 listing van de actieve actoren en hun activiteiten om partnerschap te versterken	1.1.1 kostenbesparende verzameling van data en informatie over noodzakelijke activiteiten 1.2.1 regulerend optreden door DR en RR bij de uitvoering van activiteiten	1. inventarisatie-rapport van uitgevoerde (of nog niet) studies/plannen 2. sociale kaart v. stakeholders staats- en niet-staatsactoren en hun activiteiten	Externe consultant SRD 10.000,=
2. kadertraining in "projectformule-ring met toepassing van gender- en participatieve methoden voor gemeenschaps-ontwikkeling" voor de bestuursdienst, DR en RR leden	2.1 verandering van de traditionele denk- en werkwijze bij ambtenaren en burgers naar het bereiken van consensus over de 'nieuwe weg' van samenwerking	2.1.1 een breed gedragen beleid en uitvoeringsprogramma gebaseerd op samenspraak tussen overheid en burgers 2.1.1 burgers voelen zich medeigenaar van het beleid, uitvoeringsprogramma en -proces	1. trainingsm etho-diek en handleiding in participatieve methoden voor besluitvorming, planning en uitvoering 2. x# getrainde bestuursambtena	Externe consultant 4 workshops á 20 personen: SRD 16.000,=

			ren, DR en RR leden	
3. opstellen van 7 ressortplannen middels 9 ressortkrutu's	3.1 identificering en prioritisering van de (oplossing van de) meest dringende problemen van vrouwen, mannen en andere specifieke groepen in het betreffende ressort	3.1.1 burgers en overheid eens over de uit te voeren projecten en activiteiten en over de onderlinge verdeling van verantwoordelijkhe- den hierbij	1. interventiepro- gramma's met wederzijds geaccepteerde tijdpad, verantwoorde- lijkheden en een begroting, dit alles getaxeerd op haalbaarheid qua tijd en hulpmiddelen	Ressort Raden SRD 70.000,=
4. voorlichtings- campagne voor promotie van kennis, deelname en inspraak	4.1 kennis en begrip bevorderen bij burgers over de werkmechanismen van decentralisa- tie, burgerpartici- patierechten, de begrotingsprocedu- res en financie- ringsprocessen 4.2 bevorderen van de deelname van een	4.1.1 burgers maken effectief gebruik van hun participatierecht 4.1.2 de deelnemers vertegenwoordigen een dwarsdoorsnee van belanghebben- den (vrouwen, mannen, jongeren, senioren, ondernemers, etc.): • Zij hebben de ruimte om mee te	1. diverse promotie materiaal, zoals: <u>pangi's</u> met slogans; <u>vlaggen</u> <u>/stickers</u> en <u>megafoon</u> aan boten; <u>flyers</u> , <u>spandoeken</u> & <u>pamfletten</u> op strategische aanmeer plaatsen & airstrips: bijv.	dorpsorganisaties, jongeren, scholen, NGO's & kerken SRD 45.000,= TOTAAL: SRD 141.000,= (US\$ 55,000)

	representatieve vertegenwoordiging van alle belanghebbenden	denken en inspraak te hebben. <ul style="list-style-type: none"> Het dorpsbestuur neemt in overleg met de burgers beslissingen 	Atjoni, Debike, samenvloeiing Pikin Rio & Gran Rio, Kajana, Asidonhopo; <u>CD's en DVD's</u> : (met sketches, en liederen voor radio- en TV);	
--	---	--	--	--

5.3 Uitdagingen en Risicomijding

Participatieve processen en structuren worden over het algemeen beïnvloed door verschillende positieve en negatieve factoren. Deze bepalen de mate waarin het uiteindelijke doel is behaald en de kwaliteit van het resultaat, namelijk de delegering van bestuurlijke macht aan de burgers. Enkele uitdagingen die in dit proces kunnen worden verwacht en van invloed kunnen zijn op de participatie van de bewoners en onderlinge samenwerking zijn:

- Grotere druk op de beschikbare tijd van de vrijwilligers in het BPC

- Ruzie tussen dorpen, families en sleutelpersonen, o.a. als de dorps- of stamleiding niet wordt geaccepteerd of geen vertrouwen geniet
- Dorpsbesturen die het proces ondermijnen om hun traditioneel gezag te handhaven of omdat hun wensen niet overeenstemmen met die van de bevolking
- Besluiten die onvoldoende draagvlak genieten
- Sociale- en machtsongelijkheid (genderongelijkheid e.a.) waardoor ontwikkelingsvoordelen niet bij iedereen terechtkomen. Locale organisaties bestaan vaak uit familieleden van de dorpsbestuursleden die zichzelf kunnen bevoordelen.
- Wantrouwen tegen Overheid en NGO's wegens gebrek aan informatie en financieel inzicht in ontwikkelingsprogramma's
- Welvaartsstrijd onder de bewoners met als gevolg geestelijke achteruitgang
- Toename van drugs- en alcoholmisbruik voornamelijk onder de jongeren
- Gebrek aan eenheid bij en tussen de stammen en dorpen c.q. dorpelingen
- Gebrek aan zelfvertrouwen en geloof in eigen kunnen

5.4 Risicomijdende strategieën

- Voor tijdsintensieve activiteiten een onkostenvergoeding verstrekken aan de leden die zich werkelijk inzetten. De middelen worden uit de begroting gehaald.
- Het traditioneel gezag is niet alleen een cultureel gegeven, maar heeft ook bepaalde wettelijke bevoegdheden die niet van de ene op andere dag kunnen worden opgeheven. Er dient dus een goede onderlinge samenwerking te worden gekweekt tussen het dorpsbestuur, het lokale bestuur en de bevolking.
- Leden van het traditioneel gezag moeten kunnen meeprofiten van modernisering en ook worden uitgenodigd om trainingen en workshops bij te wonen.
- De RR's moeten erop toezien dat een duidelijke en optimale informatiestroom bestaat naar alle bewoners.
- De RR's kunnen leren van NGO's hoe participatorische structuren op te zetten. De dorpsbewoners moeten hun recht op grotere inspraak en transparantie bij de formulering en uitvoering van ontwikkelingsprogramma's en projecten daadwerkelijk kunnen beleven.
- De RR's kunnen strategische werkwijzen en activiteiten bevorderen om de sociale cohesie en zelftrots van het verleden weer aan te wakkeren om de eenheid binnen en tussen de stammen en dorpen te bevorderen.

- Er moet verslavingszorg worden gestimuleerd met voorlichting en begeleiding, bijvoorbeeld door overheid- en NGO dienstverlening te promoten.

6. Organisatie van de hoorzittingen

De hoorzittingen zullen in elk ressort plaatsvinden. De uitgestrektheid van de ressorten en verspreiding van de dorpen zijn factoren om rekening mee te houden evenals sociaal-culturele factoren. Belangrijke aandachtspunten zijn onder andere de volgende:

De voorbereiding

t. selectie van het dorp voor de hoorzitting. De selectie moet in samenspraak met de BPC plaatsvinden. Er kan een roulatiesysteem worden toegepast waardoor elk dorp een keer als facilitator kan optreden. Dit zal de motivatie en betrokkenheid van de bewoners bevorderen en eventuele onderlinge rivaliteit reduceren.

u. Datumbepaling. Ook de datum van de hoorzitting moet met de BPC worden vastgesteld en wel ruim van tevoren. Immers, de bewoners van de verschillende dorpen moeten worden uitgenodigd en dit vergt tijd. Daarnaast hebben de bewoners hun eigen activiteitenplanning, bijvoorbeeld om te planten, oogsten, verwerken, jagen, vissen of naar de stad vertrekken.

Verschuif de éénmaal vastgestelde datum niet onnodig, omdat dit verwarring schept en in de toekomst als een onbetrouwbare ‘afsprake’ kan worden

beschouwd. Het risico is groot dat er hierdoor weinig personen opdagen of velen laat arriveren, namelijk pas wanneer zij ervan overtuigd zijn dat de delegatie van ressortraadsleden en andere notabelen zijn gearriveerd in hun gebied.

uu. Bevestiging van de datum. Kort vooraf afstemmen met de BPC is nodig om u ervan te overtuigen dat er geen gebeurtenissen zijn die uw planning kunnen dwarsbomen, zoals een sterfgeval of andere ingrijpende gebeurtenis.

uw. Concrete afspraken over de logistieke organisatie. Maak duidelijke afspraken over wat wordt verwacht van de BPC. Verstrek een (schriftelijke) lijst over deze afspraken aan de BPC om communicatiestoornissen te voorkomen. Met de bestaande telefonische communicatiemogelijkheden kan per SMS worden gecommuniceerd.

ux. Opstelling en verdeling van de begroting. Maak een begroting van de hoorzitting en vergeet niet hierin kosten op te nemen voor promotie (advertentie en informatie via de media), huur van stoelen en geluidsinstallatie, lokale kosten voor verspreiding van uitnodigingen, voor het treffen van overige voorbereidingen en de kosten van uitvoering en terugkoppeling met de burgers.

uy. Gebruik de lokale media en andere aanbevolen middelen om de datum, plaats en tijd van de hoorzitting bekend te maken in de lokaal gesproken talen. Mofokoranti (mond tot mond verspreiding van informatie) doet de rest.

uz. Lijst van genodigden. Leg een vaste lijst aan van genodigden die bij elke hoorzitting een uitnodiging zullen ontvangen om aanwezig te zijn. Hiertoe behoren behalve de burgers ook: de Districtscommissaris, de Districtssecretaris,

de Districtsadministrateur, de dorpsbesturen, leden van de Ressort- en Districtraad, lokale overheid en lokale organisaties en NGOs die in het gebied werken, de lokale pers en lokale ondernemingen.

De uitvoering

i. Tijdgebonden. Demonstreer dat de hoorzittingen tijdgebonden zijn. Dit doet u door op tijd te arriveren om op het afgesproken tijdstip te kunnen starten en eindigen.

ii. Aankondiging van aankomst. Maak afspraken met de BPC om een contactpersoon in elk dorp tijdig te verwittigen van uw (tijd van) aankomst. Bijvoorbeeld, door kort vóór aankomst telefonisch te melden dat u al onderweg bent. Mocht er vertraging zijn opgetreden, geef dit dan ook door via hetzelfde systeem zodat de bewoners niet onnodig om u hoeven te wachten. De meeste dorpen hebben een bel of gong om de bewoners te alarmeren over de aanvang van de bijeenkomst.

iii. Inspecteer of de voorbereiding van de hoorzitting adequaat is verlopen. Ga de afsprakenlijst punt voor punt na met de BPC.

iv. Zorg voor een tolk die het Nederlands, Sranan Tongo en de lokale taal goed beheerst. De tolk heeft een cruciale functie om de communicatie tussen u en de bewoners goed te doen verlopen.

v. Hanteer vergadertechnieken. Stel een vergaderagenda samen, hou een vluchtige kennismakingsronde, spreek de aanwezigen rechtstreeks aan, vat samen wat men zegt en herhaal de besluiten nadrukkelijk.

vi. Besluitvorming en afspraken. Overtuig u ervan dat iedere aanwezige of in elk geval de meerderheid de genomen besluiten en gemaakte afspraken ondersteunt. Beëindig de vergadering met een opsomming van de besluiten- en/of afsprakenlijst.

vii. Taakverdeling. Bepaalde uitvoeringstaken kunnen worden gedelegeerd aan de inwoners of lokale overheid en lokale organisaties. Maak hierover concrete afspraken en stel een verantwoordelijke persoon of groep van personen aan voor de uitvoering.

viii. Maak een verslag en stuur dit naar alle aanwezige groepen. Vastlegging van de vergadering met besluiten- en afsprakenlijst is belangrijk voor alle partijen om goed geïnformeerd te zijn over de genomen besluiten. De verspreiding van het verslag kan ervoor zorgen dat men het op elk gegeven moment raadplegen, terwijl ook afwezige personen kunnen lezen wat de strekking en besluiten van de hoorzitting waren.

De monitoring en evaluatie

i. Stel het verslag van de hoorzitting openbaar ter beschikking (desnoods tegen een kostentarief). Het verslag van de hoorzitting is ook een middel voor

monitoring en evaluatie door de burgers om na te gaan of de uitvoering van de besluiten plaatsvindt overeenkomstig de gemaakte afspraken.

ii. Beschouw het hoorzittingsverslag als archiefmateriaal. Het verslag is eveneens onderdeel van het archief om later te kunnen worden gebruikt voor rapportages, evaluaties of studies. Documenteer alle verslagen goed vanaf de eerste zitting.

iii. Onderhou regelmatig tussentijds contact met de burgers. Na de hoorzitting willen de burgers regelmatig vernemen wat met de genomen besluiten gebeurt. Ontwerp mediaprogramma's en andere communicatiemethoden om informatie te brengen naar de burgers. De spoedige instelling van een Burger Informatie Centrum (BIC) in de ressorten is ook één van de manieren.

7. Toekomstvisie voor versterking van het Districtsfonds

7.1 de structurele en stabiele aanvulling van middelen

Het districtsfonds kan financieel en institutioneel worden versterkt indien de bewoners, de verschillende sectoren of ministeries en de lokaal actieve ondernemingen (nationaal en internationaal) adequaat en structureel kunnen bijdragen tot de aanvulling van middelen.

Sipaliwini heeft een onmeetbaar grote economische potentie door de vele aanwezige en verhandelbare producten, onder andere cultuur, grondstoffen, biodiversiteit, zuurstof en ecologische trekpleisters. Het is een feit dat verschillende sectorministeries en ondernemingen zeggenschap en/of eigendommen bezitten in het district waaruit financiële voordelen vloeien. De lokale bevolking profiteert niet of niet optimaal hiervan. Daarom strekt het tot aanbeveling de volgende 2 hoofdactiviteiten **als lange termijn strategie in de vervolgfase van uitvoeringsprogramma's op te nemen:**

t) Het organiseren van een Ronde Tafel met de belangrijkste belanghebbenden om besluiten te nemen over de verdeling van de baten (verkregen fondsen, winsten en belasting) kunnen worden gestort in het districtsfonds. Tijdens deze vergadering kunnen afspraken worden gemaakt over welk deel van de baten naar het districtsfonds gaat, onder welke voorwaarden en overige specifieke zaken. Tot de directe belanghebbenden kunnen gerekend worden de sectorministeries, het districtsbestuur, de Districtsraad en Ressortraden, ondernemingen en maatschappelijke organisaties die in het gebied werkzaam zijn, de BPC's en het traditioneel gezag.

u) Vergroting van de draagkracht van de bewoners door de bevordering van werkgelegenheid en inkomstengenering. Hierover hebben de vertegenwoordigers van de burgers van Sipaliwini concrete voorstellen gedaan zoals onderstaand opgesomd in de hoofdstukken 7.2 en 7.3.

Bij inkomstengenerering denkt men aan de bevordering van een set van maatregelen en activiteiten, onder andere kleinschalige projecten en multisectorale programma's. Voor financiering kunnen behalve staatsmiddelen ook externe donormiddelen worden gezocht.

De activiteiten ter economische versterking van de bewoners zijn onderverdeeld in een korte en een lange termijn strategie. Sommige acties kunnen vrij snel worden uitgevoerd zonder al te ingewikkelde processen, terwijl andere een zorgvuldige voorbereiding vergen. Aanbevolen zijn de hierna volgende interventies ter vergroting van de inkomsten van het districtsfonds van Sipaliwini.

7.2 Korte termijn strategie: een gezond ondernemingsklimaat scheppen

- Inkomstenmogelijkheden zijn:
 - i. Landingsrechten luchtvaartterrein: afdracht van een bepaald bedrag of percentage ten behoeve van de ontwikkeling van de gemeenschap.
 - ii. Belasting telecombedrijven: afdrachten van de bedrijven die operationeel zijn in het binnenland
 - iii. Goudwinning: afdrachten idem dito
 - iv. Belasting op HKV's
 - v. Vermakelijkheidsbelasting (op publieke evenementen met winstootmerk en bij dancings / clubs / cafe's op goudvelden)
 - vi. Betalen voor nutsvoorzieningen (licht & water)
- Bevordering van zelfstandige beroepen en ondernemerschap **i.s.m.** **NGO's**:
 - i. Vakscholing met erkenning / certificering van traditionele beroepen
 - ii. Microfinanciering
 - iii. Boottransporteurs/vrachtvaarders

- ἰῶ. Bakkerijen/winkels
- ῶ. Kleine industrieën: houtbedrijven/houtverwerkers, mijnbouwers (exploïtatie van grind & zand) en producenten van bouwstenen
- ῶι. Agrariërs (landbouwers/vissers) en aannemers
- ῶιι. Lodgehouders en Touroperators
- ῶιιι. Ambachten: vervaardigen van korjalen, handicrafts.
- ἰξ. Concessierechten
- ξ. Vogel & slangen export
- ξι. Brandstofverkopers

7.3 Lange termijn strategie: de bevordering van werkgelegenheid

Bevorderen van:

- ι. Opleidingen en vakscholingsmogelijkheden
- ιι. Financierings- en investeringskansen
- ιιι. Opzetten van middelgrote bedrijven
- ἰῶ. Verbouwen van rijst op grote schaal
- ῶ. Veeteelt (het kweken van kippen, koeien en varkens op grote schaal)
- ῶι. Vangen en verkopen van reptielen, gevogelten en andere gedierten

- ωι. Verzamelen van geneeskrachtige kruiden
- ωιι. Innen van huurwaardebelasting (bv chinese winkeliers in het binnenland)
- ιξ. Afdragen van belastinggelden (winkeliers, bakkers, kamphouders, etc)/
controle op vergunningsplicht in het binnenland
- ξ. HKV's uitgeven (gemeenschapsbos)
- ξι. Toerisme